

14. Kaupunkisuunnitteluvirasto

Vuosi 1972 oli kaupunkisuunnitteluviraston kahdeksas täysi toimintavuosi. Viraston tehtäväkentässä olivat kertomusvuonna esillä mm. yleiskaavaehdotuksen 1970 loppunsaattaminen, yleiskaavaehdotuksen 1972 jatkotyö sekä Kantakaupungin osayleiskaava-projekti, jossa suoritettiin mm. v:lle 1985 laadittujen maankäyttö- ja liikennevaihtoehtojen vertailu.

Itäkeskuksen suunnittelua jatkettiin ja työ organisoitiin projektiksi. Haaga—Vantaa-alueen suunnittelua jatkettiin aikataulun mukaisesti ja alueen ensimmäiset asemakaavat valmistuivat kertomusvuoden aikana. Myös Keskuspuiston kaavoitus jatkui suunnitelman mukaisesti. Itä-Pasilan asemakaavaehdotus sai lopullisen muotonsa keväällä.

Kertomusvuoden aikana valmistui myös itäisten ranta-alueiden virkistyskäyttösuunnitelma (IRVO) ja Malmi—Tapanila—Pukinmäki—Puistolan osayleiskaava.

Organisaatio ym. Viraston organisaatiota, informaatiojärjestelmiä, henkilöstöhallintoa,

toimintaa sekä ATK:n käyttömahdollisuuksia kehitettiin edelleen. Viraston pitkän tähtäyksen toimintasuunnitelma v:ille 1974—1983 valmistettiin ja tarkistettiin.

Henkilökunnan *koulutusta* jatkettiin ja tehostettiin kertomusvuoden aikana järjestämällä mm. sisäisiä koulutustilaisuuksia. Henkilökunnalle järjestettiin myös *tiedotustilaisuuksia* ja filmiesityksiä. Ulospäin suuntautuva tiedotustoiminnasta mainittakoon tiedotustilaisuudet, joissa asukkaille esiteltiin virastossa meneillään olevia suunnitelmia. Kaupunginosayhdistysten kaupunkisuunnittelua koskeneisiin tilaisuuksiin viraston edustajat osallistuivat tarvittaessa.

Kertomusvuoden aikana valmisteltiin virastossa sen eräiden osastojen siirtämistä uusiin tiloihin Nilsiäkatu 6:een sekä tästä johtuvia huonetilajärjestelyjä.

Viraston *toimintaa* ja sen kasvua kuvaavat mm. seuraavat, eri osastojen diaareihin merkittyjen asioiden lukumäärät:

	1965	1970	1971	1972
— virastopäällikön asioita	410	906	1 015	996
— kansliaosaston asioita	28	135	246	263
— asemakaavaosaston asioita	600	687	766	917
— yleiskaavaosaston asioita	28	97	83	93
— liikennesuunnitteluosaston asioita	453	547	620	596
Yhteensä	1 519	2 372	2 730	2 865

Virasto lähetti kertomusvuonna 773 kirjettä. Virastopäällikön päätösluettelossa oli 801 pykälää ja virastokokouksia pidettiin 57.

Eri osastojen toimesta julkaistiin yhteensä 112 tutkimusta ja raporttia. Arkistomateriaalia oli vuoden lopussa n. 500 hyllymetriä, mihin

14. Kaupunkisuunnitteluvirasto

sisältyi osa kartoista ja piirustuksista, joita oli kaikkiaan n. 24 250 kpl. Lisäksi virastossa oli n. 150 pienoismallia.

Kaupunkisuunnitteluviraston lausuntoja poikkeuslupa-anomuksista valmisteltiin kertomusvuonna kaikkiaan 246.

Virastopäällikön kaupunkisuunnittelulautakunnalle esittelemistä asioista mainittakoon mm. esitys kaupunginhallituksen toimesta tapahtuvan asukastoimikuntien valintaa, toimintaa ja toiminta-aluetta koskevan säännösten luomisen mahdollisuuksien selvittämiseksi.

Ehdotukset lautakunnan lausunnoiksi koskivat mm. pääkaupunkiseudun yhteistyötoimikunnan kirjettä suosituksiksi väestön vuo-

tuiskasvuksi sekä sisäasiainministeriön kirjettä keskuspuiston kaavoittamisesta. Lisäksi tehtiin ehdotuksia lautakunnan lausunnoiksi lukuisista valtuustoaloitteista.

Henkilökunta. Virastopäällikkönä toimi kertomusvuonna edelleen arkkitehti Lars Hedman. Hallintopäällikkö varat Pentti Sunila toimi virastopäällikön viransijaisena aikana 11.2.—10.5., jolloin hallintopäällikön tehtäviä hoiti kansliaosaston osastopäällikkö lainop.kand. Matti Sauria ja sen jälkeen 1.6. lukien vuoden loppuun.

Viraston palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa 282 henkilöä vakinaisuonteisissa tehtävissä, mikä merkitsi 14 henkilön lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna.

Yhteenvedo viraston tuloista ja menoista v. 1972

T u l o t	mk
Asemakaavan muutokarttojen laatimispalkkiot	17 074
Valokopiokarttojen myynti	1 576
Maksut pysäköintipaikkojen käytöstä	2 286 351
Muut tulot	53 334
	2 358 335
M e n o t	mk
Palkkiot, palkkamenot sekä sosiaalimaksut	8 198 650
Yleiskaava -72	132 463
Kantakaupungin osayleiskaava	95 674
Haaga—Vantaa-alueen suunnittelu	214 698
Pasilan alueen suunnittelu	70 761
MaTaPuPu-alueen suunnittelu	555 164
Kamppi—Terassitori-alueen suunnittelu	432 375
Itäkeskus-alueen suunnittelu	82 517
Muut projektit	1 848 272
Geoteknilliset suunnittelu- ja tutkimustyöt	461 833
Pysäköintimittarien hankinta, asennus, huolto, rahastus ym.	871 270
Liikennevalojen asentaminen	1 246 056
Muut menot	1 229 528
	15 439 261

Menoista oli 53% palkkakustannuksia, 25.5% konsulttimenoja ja loput 21.5% muita menoja.

Kansliaosasto

Henkilökunta. Kertomusvuonna toimi kansliaosaston vs. osastopäällikkönä I.6. lukien, oik.tiet. kand. Heikki Aho.

Kertomusvuoden lopussa osaston palveluksessa oli 26 henkilöä: osastopäällikkö, sihteeri, kaksi jaospäällikköä, kaksi osastosihteeriä, projektisihteeri, toimistonhoitaja, virastopäällikön sihteeri, kirjanpitäjä, kanslisti, kirjaaja, apulaiskirjaaja, arkistojärjestäjä, konekirjoittaja, kaksi toimistoapulaista, autonkuljettaja-ylivahtimestari, kaksi vahtimestaria, arkistoharjoittelija ja viisi lähettiä.

Huoneisto. Osasto toimi kertomusvuonna talon Katariinankatu 1—3 III kerroksessa.

Yleisen toimiston toimialaan kuului pääasiallisesti yleisiä toimiston hoitoon liittyviä tehtäviä, kuten erilaisten tilastojen ja luetteloiden sekä lautakunnalle esiteltävien ilmoitusasioiden laadinta, kaupunkisuunnittelulautakunnalle ja -virastolle osoitettujen anomusten ja esitysten sekä tehtyjen päätösten kirjaaminen ja arkistointi, yleisönpalvelu sekä lautakunnan ja viraston konekirjoitustöiden suorittaminen. Kertomusvuonna toimiston tehtävät lisääntyivät etenkin kirjaamisen ja konekirjoituksen osalta.

Yleisen toimiston *laskentatoimen* tehtäviin kuuluivat kirjanpito- ja henkilökunta-asiat. Toimisto raportoi neljännesvuosittain lautakunnalle tilien aseman ja ylityötilaston, hoiti alitilittäjänä rahatoimistolle luottamusmiesten kokouspalkkiot, teki kuukausittain toteutusraportin sekä joka toinen kuukausi rahantarvelaskelmat. Tiliaseimat ilmoitettiin kuukausittain osastoille. Henkilökunta-asioihin sisältyivät henkilökorttien hoitaminen, ikälisä-, eläke-, virkavapaus- ja tapaturma-anomusasiat, sairausvakuutukseen ja sairausloma-asioihin liittyvät toimenpiteet sekä vuosilomien määrittäminen. Kertomusvuonna keskitettiin erityisesti toimintasuunnitelmaan liittyvää projektikohtaista kustannuseurainta.

Sihteeristö- ja tiedotustoitto huolehti viraston eräistä hallinnollisista sekä koulutus- ja tiedotustoimintaan liittyvistä tehtävistä.

Sihteeristöjaos valmisteli lautakunnan esityslistoissa olleita esityksiä ja lausuntoja, hoiti viraston kotimaisen ja ulkomaille suuntautuvan kirjeenvaihdon valmistelun sekä suoritti käännöstehtäviä. Jaos valmisteli kertomusvuonna asemakaavaosaston esitysten pohjalta kaikkiaan 246 kaupunkisuunnitteluviraston lausuntoa poikkeuslupa-anomuksista. Myös lautakunnan ja viraston vuosikertomusten toimitustyö kuului jaoksen tehtäviin.

Edelleen sihteerijaos suunnitteli viraston henkilökunnan koulutusta yhteistyössä eri osastojen kanssa ja työryhmätyöskentelyn puitteissa. Viraston henkilökuntaa osallistui sekä kaupungin järjestämiin kursseihin että ulkopuolisiin koulutustilaisuuksiin. Kurseista mainittakoon viraston toimesta järjestetyt kaksi tulokaskurssia sekä henkilöasiainkeskuksen viraston piirtäjille järjestämä asemakaavapiirtäjäkurssi, joiden luennoitsijoina oli mm. viraston henkilökuntaa. Suunnittelutyön ohjelmointia painottavan projektiseminaarin suunnittelu käynnistyi yhdessä henkilöasiainkeskuksen kanssa. Loppuvuodesta valmistui mm. viraston koulutuspolitiikan suuntaviivoja tutkineen työryhmän raportti. Raportin pohjalta virastoon esitettiin hallintopäällikön johdolla toimiva viraston yleisiä koulutusperiaatteita määrittävä pysyvä työryhmä sekä em. työryhmälle aineistoa valmisteleva koulutusasiamiehen johdolla toimiva pysyvä työryhmä. Koulutusasiamiehenä toimi sihteeristöjaoksen jaospäällikkö Pentti Saarinen.

Ns. Puu-Vallilan kohennusvaihtoehtoja sekä Länsi-Pasilan saneerausta tutkiva työryhmä, joka koostui kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston ja rakennusviraston edustajista, toimi sihteeristöjaoksen jaospäällikön johdolla.

Ulkomaisten vieraiden vastaanotossa ja ohjelman käytännön järjestelyissä jaos avusti

14. Kaupunkisuunnitteluvirasto

virastopäällikköä yhdessä eri osastojen kanssa. Kertomusvuoden lopussa valmistui yhteistyössä tiedotusjaoksen kanssa kaupungin esikaupunkialueiden suunnittelua selostava englanninkielinen julkaisu, joka perustuu Arkkitehtilehden eripainokseen n:o 1/72.

Tiedotusjaoksen toimesta laadittiin kertomusvuonna koko vuotta varten, viraston ensimmäinen tiedotustoiminnan toimintasuunnitelma, joka toteutettiin pääpiirteissään, lukuun ottamatta vain eräiden suunniteltujen näyttelyiden siirtymistä v:n 1973 puolelle.

Jaos kehitti viraston sisäistä tiedotuslehtää mm. ottamalla siihen viran- ja toimenhakuilmoitukset ja virastokokousten päätökset. Lisäksi toimitettiin edelleen lehtikatsausta »lehdistä leikattua» palvelemaan viraston sisäistä tiedotustoimintaa. Kertomusvuoden aikana järjestettiin viraston henkilökunnalle tiedotustilaisuuksia, jotka sisälsivät opintomatkaselostuksia ja filmiesityksiä sekä kaksi tutustumisretkeä Helsingin ranta-alueisiin ja saaristoon. Lisäksi jaos huolehti kirjallisuuspalvelusta uutuusluetteloiden ja kirjahankintojen osalta, laati viraston julkaisuluettelon, asiakaspalveluhakemiston, luettelon asukastoimikunnista ja niiden jäsenistä sekä osallistui viraston julkaisuohjeiden laatimistyöhön.

Viraston ulospäin suuntautuvaa tiedotustoimintaa tehostettiin lähinnä lisäämällä tiedotustilaisuuksia ja asukastoimikuntiin kohdistuvalla työllä. Lehdistöinformaatiota pyrittiin kehittämään valmistamalla havainnollista materiaalia. Kertomusvuoden aikana järjestettiin kaksi näyttelyä kaupunkilaisille.

Kansliaosaston tehtäviin kuuluvan tiedotus-, koulutus- ym. toiminnan laajuutta kertomusvuonna kuvaavat mm. seuraavat luvut:

sisäinen tiedotustoiminta	
— lehtikatsauksia	144
— viraston sisäisiä tiedotuslehtiä . .	33
— tiedotustilaisuuksia henkilökunnalle	6

ulospäin suuntautuva tiedotustoiminta	
— tiedotustilaisuuksia asukkaille	37
— tiedotustilaisuuksia kaupunginvaltuuston jäsenille	3
— näyttelyjä	2
— asukastoimikuntia	12
kurssit, virkamatkakurssit, virkamatkakurssit, virkamatkakurssit	
— ulkopuolisiin kursseihin ja virkamatkoihin osallistuneita lautakunnan ja viraston edustajia (tilaisuuksia)	102 (55)
— kaupungin järjestämiin kursseihin osallistuneita (tilaisuuksia)	169 (42)

Viraston toimesta opastettiin kertomusvuonna 25 eri maasta saapuneita vieraita yhteensä 1 091, tilastoituja opastuskertoja oli 72.

Jatkuvasti tehostuneen suunnittelutoiminnan voidaan todeta lisännen kertomusvuonna tuntuvasti myös kansliaosaston tehtäviä. Paitsi suunnittelua palvelevat toiminnat, lisääntyivät myös erityisesti rutiinitehtävät. Esimerkkinä mainittakoon vahtimestarien ja lähettien tehtävät, joihin kuului myös mm. yleisön opastaminen, lautakunnan ja sen jaostojen esityslistojen kokoaminen ja jakelu, suunnittelijoiden maastokäyntien kuljetukset sekä postin jakelu.

Projektitoiminta ja toiminnansuunnittelutoimisto. Vuoden 1971 aikana käynnistetyssä virastopäällikön välittömässä alaisuudessa toimivassa projektissa, Kantakaupungin osayleiskaavatyössä työskenteli kertomusvuoden lopussa yht. 22 henkilöä. Kertomusvuonna aloitetussa itäkeskusta suunnitteleavassa virastopäällikön alaisessa projektissa työskenteli kertomusvuoden lopussa yht. 5 henkilöä. Lisäksi oli v:n 1972 lopussa projektitoimistossa kolme henkilöä.

Toiminnansuunnittelutoimiston henkilökuntaan kuului kertomusvuoden lopussa yht. 7 henkilöä.

Huoneisto. Projektitoiminta keskitettiin talon Kasarmikatu 25 C III—V kerrokseen. Toi-

minnansuunnittelutoimisto oli samoissa tiloissa III ja IV kerroksessa.

Toiminta. Kantakaupungin osayleiskaavatyössä tehtiin kertomusvuoden alkupuolella maankäytön ja liikennejärjestelyjen vaihtoehdot, joista kaupunkisuunnittelulautakunta valitsi toukokuussa jatkosuunnittelun perusteet. Itäkeskuksen suunnittelussa valmistettiin ohjelma ja aloitettiin maankäytön vaihtoehtojen tekeminen.

Toiminnansuunnittelutoimiston päätehtävät olivat toiminnan, henkilöstöhallinnon, organisaation ja informaatiojärjestelmien sekä ATK:n käyttömahdollisuuksien kehittäminen siten, että virasto pystyisi entistä joustavammin ja tehokkaammin hoitamaan päätehtävänsä suunnittelun.

Toimistossa laadittiin kertomusvuoden aikana viraston toimintasuunnitelma v:lle 1973 sekä valmistettiin ja tarkistettiin viraston pitkän tähtäyksen toimintasuunnitelma v:ksi 1974—1983, mikä liittyy koko kaupungin pitkän tähtäyksen taloussuunnitteluun.

Henkilöstöhallintoa kehitettiin edelleen aikaisemmin hyväksytyjen suuntaviivojen mukaisesti. Organisaation osalta KASVO-työ saatettiin kaupunkisuunnittelulautakunnan käsiteltäväksi toukokuussa, mutta kertomusvuoden aikana asiasta ei tehty lopullisia päätöksiä.

Toiminnansuunnittelutoimistossa sijaitsevan ATK:n etäispäätteen käytössä painopiste siirtyi kertomusvuoden aikana toiminnan seurannasta varsinaiseen suunnitteluun. Informaation kulun parantamiseksi virastossa siirryttiin toiminnansuunnittelutoimiston ehdotuksen mukaiseen keskitettyyn julkaisu-toimintaan. Lisäksi viraston huonetilojen suunnittelu oli lähinnä toiminnansuunnittelutoimiston tehtävänä.

Asemakaavaosasto

Henkilökunta. Kertomusvuonna toimi osaston päällikkönä arkkitehti Olavi Terho.

I asemakaava-arkkitehtinä oli arkkitehti Pirkko Vitikainen ja II asemakaava-arkkitehtinä arkkitehti Jyrki Lehikoinen. Vuoden lopussa osaston palveluksessa oli kaikkiaan 93 henkilöä: 35 arkkitehtia, 3 diplomi-insinööriä, 3 muun loppututkinnon suorittanutta, 2 insinööriä, 3 teknikkoa, 22 piirtäjää, toimistonhoitaja, sihteeri, 5 toimistoapulaista sekä 18 opiskelijaa, joista suurin osa oli arkkitehtiylöppiläitä.

Huoneisto. Osaston pääosa toimi kertomusvuoden aikana tiloissa Katariinankatu 1—3. Maisematoimisto ja yleisen toimiston satamajaos sekä Kantakaupungin pohjoinen jaos toimivat tiloissa Kasarmikatu 25.

Toiminta. Osaston tehtäviin kuuluivat kaupungin asemakaavan laatiminen, täydentäminen ja muuttaminen, tonttien korkeus-asemien määrääminen, viemärintimahdollisuuksien selvittäminen sekä kaupunkisuunnittelulautakunnan ja virastopäällikön määräämien tehtävien suorittaminen.

Osasto esitteli kaupunkisuunnittelulautakunnalle 503 asiaa, antoi rakennustarkastusvirastolle rakennuslupa-asioista 251 ja poikkeuslupa-asioista 254 lausuntoa sekä teki 646 tonttikorkeusilmoitusta.

Vuoden aikana valmistui 10 asemakaavaehdotusta, jotka käsittivät yht. 370 ha. Asemakaavan muutosehdotuksia, jotka voivat olla vain tontti- ja korttelikohtaisia, mutta myös varsin laajojakin, valmistui 127.

Osastolla oli sekä jatkuvia että projektitehtäviä. Jatkuvia tehtäviä, jotka hoidettiin suunnittelutoimistojen oman henkilökunnan toimesta, olivat esim. tontti- tai korttelikohtaiset asemakaavan muutokset, tonttikohtaisiin asemakaavan muutoksiin liittyvien korttelisuunnitelmien laatiminen sekä hankinta ja rekisteröinti. Projekteina suoritettavien tehtävien ohjelmointi ja valvonta tapahtui osaston toimistojen henkilökunnan toimesta, mutta varsinaisen suunnittelutyön ja raportoinnin suoritti konsulttityövoima.

Osaston suunnittelijakunta osallistui kaupungin v:ien 1973—1977 asuntotuotanto-

ohjelman rakennusmaan inventointityöhön.

Vuoden aikana järjestettiin lukuisia informaatiotilaisuuksia asukkaille ja asukastoimikunnille.

Keskustatoimiston vastuualue käsitti Kluuvin, Kruununhaan, Kaartinkaupungin ja Kampin kaupunginosat sekä Töölönlahden ympäristöalueen.

Kertomusvuonna siirtyi toimiston työskentelyn pääpaino voimakkaasti kortteleitain tapahtuvaan asemakaavoitukseen. Kortteliselvityksistä laajimpia olivat 4. kaupunginosan (Kamppi) kortteleiden n:ot 173, 174, 175a, 197b (ns. Meri-Kamppi) ja 192 (Maitokeskus-Hankkija) sekä 64 (Forum) asemakaavan muutosehdotusten valmistelut.

Kampin kaavarunkotyöhön liittyen valmistui Kampin lähiliikenteen terminaalin selvitystyö. Töölönlahti—Terassitorin alueen kaavarunkotyöhön liittyen valmistui Töölönlahti—Terassitori -komitean valvonnassa ns. miljöötavoitteellinen konsulttityö. Keskustan kolmen metroaseman ympäristösuunnittelua jatkettiin yhteistyössä metrotuimiston kanssa. Tuimisto osallistui myös metroasemien suunnitteluprojekteihin korttelisuunnittelun ja maanalaisen asemakaavan valmistelun muodossa.

Kantakaupunkitoimiston keskeisimpänä tehtävänä olivat tontikohtaisten asemakaavan muutosten ja korttelisuunnitelmien laatiminen sekä niihin tarvittavien vanhan rakennuskannan inventointitietojen kerääminen. Lisäksi suoritettiin toimiston toimesta lukuisia erillistehtäviä seuraavasti:

- Katajanokka-kilpailun selvitys ja jatko-suunnittelun ohjelman laatiminen,
- Sinebrychoffin alueella puiston ja sen ympärystonttien uudelleen järjestelyn tutkiminen,
- Hakaniemen ja Sörnäisten metroasemien asemakaavan laatiminen,
- Pasilansuon kaavarunkotyön käynnistys,
- Ilmalan alueen asemakaavan ja asemakaavan muutoksen laatiminen,
- Itä-Pasilan asemakaavan ja suurtorttelin

suunnitelmien lähinnä toteuttamiseen liittyvien suunnitelmien laatiminen sekä — v. 1971 aloitetun 1/500-ajan tasalla pidettävien työmallien valmistaminen.

Itäisen esikaupunkitoimiston suunnittelualue käsitti lähes puolet kaupungin maapinta-alasta.

Vuoden aikana valmistuivat seuraavien alueiden kaavarunkotasoiset suunnitelmat: Laajasalo—Vartiosaari (925 ha), Pukinmäki (240 ha) ja Puistola (250 ha).

Malmin aluekeskuksen kaavarunkotyötä jatkettiin kertomusvuoden aikana. Suunnittelualueen pinta-ala oli 440 ha. Tuimiston itäisen jaoksen toimesta valmistuivat Kuloosaaren etelä- ja pohjoisosan, Laajasalon, Yliskylän pohjoisosan, Valmetin telakka-alueen, Vuosaaren Rastilan omakotialueen sekä Länsi-Vesalan omakotialueen asemakaavat.

Koillisen jaoksen toimesta valmistuivat Pukinmäen aloituskorttelin ja Pihlajamäen viiden osa-alueen asemakaavat ja asemakaavan muutokset sekä Kivikon teollisuusalueen asemakaavan muutos.

Kertomusvuoden aikana käynnistettiin toimiston toimesta useita suunnitelmia:

- Vuosaaren kaatopaikkasuunnitelma,
- Etelä-Vuosaaren alustava kaavoitustyö,
- Malmin suunnitteluun liittyvät asemakaavan muutokset, kuten ns. testialue, aluekeskus, Karviaismäen alue sekä Syystien—Kunnantien alue,
- Pukinmäen asemaseudun ja Savelan kaavat sekä
- Siltamäen omakotialuetta ja Puistolalan asemaseudun kerrostaloalueen aloituskorttelin vaihtoehtoja koskevat kaavat.

Läntisen esikaupunkitoimiston toimesta valmistui n. 120 ha käsittävä Pitäjänmäen Reimarlalan alueen asemakaavan muutos. Tämän lisäksi suunnittelun pääpaino oli myös seuraavissa tehtävissä: — Haaga—Vantaa -alueen suunnittelutyö, — Etelä-Kaarelan Hakuninmaan kaavarunkoluonnoksen tekeminen,

— Maununnevan pientaloalueen vaihtoehtojen tutkiminen sekä
 — Oulunkylän ja Pakilan asemakaavan muutosten suunnittelu.

Toimiston toimesta tehtiin lukuisia asemakaavan muutoksia, koska suuri osa alueen asemakaavoista on 10—20 vuotta vanhoja, eivätkä ne näin ollen kaikilta osin täytä nykyajan vaatimuksia.

Maisematoimiston toimesta saatiin maisemaintentointi- ja analysointityön ensimmäinen vaihe loppuun.

Vuoden aikana laadittiin Vantaanjoen ja Keravanjoen laakson sekä Tuomarinkylän kartanon alueen suunnitelma. Malmi—Tapanila—Pukinmäki—Puistola-alueen virkistysaluesuunnitteluun liittyvä maisemasuunnitteluosuus suoritettiin loppuun.

Maisematoimisto osallistui myös kaavarunkotöihin, joista erityisesti mainittakoon Vuosaaren, Malmin ja Puistolän kaavarunkotyöt. Alueille laadittiin erilaisia maisemselvityksiä.

Asemakaavoitukseen liittyvien virkistys- ja vihersuunnitelmien laatiminen kuului niin ikään toimiston tehtäviin. Maisemarakennustekniikkaan liittyviä tehtäviä olivat Savelan alueen alustava tulvasuojeluselvytys sekä Vartiokylän lahden esiselvytys ja täyttöalueisiin liittyvät kysymykset.

Yleinen toimisto. *Kunnallistekni-* *sen jaoksen* tehtävänä oli tonttikorkeuksien määrittäminen, tonttikorkeustietojen antaminen yleisölle ja niiden välittäminen asema- ja korttelikaavatasoiseen suunnitteluun sekä lausuntojen antaminen katupiirustuksista, teknisen huollon verkoista, väestösuojista ja silloista.

Satamajaoksen tehtävänä oli satama- ja ranta-alueiden sekä niihin liittyvien teollisuus- ja varastoalueiden asemakaavojen ja kaavan muutosten laatiminen. Jaoksen toimesta valmistui Jätkäsaaren eteläosan asemakaava sekä öljynhuollon kokonaistilanne selvitys. Satama -71 -tutkimus, johon satamajaos osallistui, valmistui kertomusvuoden aikana.

Yleiskaavaosasto

Henkilökunta. Kertomusvuonna toimi yleiskaavaosaston päällikkönä yleiskaavapäällikkö, arkkitehtit. Jaakko Kaikkonen. I yleiskaava-arkkitehtina oli arkkitehtit. Esko Korhonen ja II yleiskaava-arkkitehtina arkkitehtit. Juha Vikkula. Vuoden lopussa oli osaston palveluksessa 84 henkilöä: yleiskaavapäällikkö, 2 yleiskaava-arkkitehtia, yleiskaavasiihteeri, 4 toimistopäällikköä, 11 jaospäällikköä, 11 arkkitehtia, 3 insinööriä, rakennusmestari, 13 tutkijaa, 16 opiskelijaa, 3 tutkimusapulaisista, 3 laskuapulaista, tilastoapulainen, 8 piirtäjää, toimistonhoitaja sekä 5 toimistovirkailijaa.

Huoneisto. Osasto toimi Kasarmikatu 25:n tiloissa.

Yleinen toimisto. Päätehtävänä kertomusvuoden aikana oli yleiskaavan 1972 laadinta.

Yleiskaavajaos osallistui seuraaviin projekteihin: Yleiskaava 1972 (YK-72), Saneerausprojekti ja Kantakaupungin osayleiskaava.

Jaoksen henkilökunta osallistui asemakaavaosaston tehtäviin virkistysaluesuunnittelun sekä luonnon- ja kulttuurihistoriallisen suojelun asiantuntijoina, laati erilaisia lausuntoja ja selvityksiä sekä osallistui työryhmiin. Näistä kansliaosaston johdolla toimiva Pasila—Puu-Vallila -työryhmä oli virastojen välinen.

Tekninen jaos osallistui seuraaviin yleiskaavaosaston projekteihin: Yleiskaava -72, Kantakaupungin osayleiskaava, Saneerausprojekti ja Itäkeskuksen kaavarunko.

Lisäksi jaoksen henkilökunta osallistui osaston puitteissa erinäisiin lausunto- ja selvitystehtäviin sekä asemakaavaosaston tehtävistä Kampin, Malmin aluekeskuksen, Pukinmäen, Puistolän ja Laajasalon kaavarunkojen, Vuosaaren kaatopaikkaselvityksen sekä Etelä-Vuosaaren asemakaavaluonnoksen tekemiseen.

Viraston ulkopuolella suoritettuihin tehtäviin osallistuttiin mm. seuraavasti:

14. Kaupunkisuunnitteluvirasto

— sihteerin tehtävät pitkän tähtäyksen ta-
loussuunnitelman (PTS) 1974—83 teknisen
huollon yhteistyöryhmässä

— jäsenyys ympäristönsuojelutoimikunnan
asettamassa, ilman saastumisen mittausjär-
jestelmän perustamista Helsinkiin tutkivassa
jaostossa sekä

— jäsenyys katurekisterin perustamismah-
dollisuuksia tutkivassa työryhmässä.

Toimisto osallistui myös YK-70:tä koske-
vien lausuntojen ja muistutusten käsittelyyn
sekä kaavan esittelyyn valtuustolle. Yleis-
kaava -70-raporteissa koottiin suppea »kan-
sanpainos».

Esikaupunkitoimisto. Toimis-
tolla oli vuoden aikana päättyneitä suureh-
koja töitä mm. Iso-Huopalahden yleissuun-
nitelma, Itäisten ranta-alueiden virkistysen
yleissuunnitelma (IRVO) sekä Malmi—Ta-
panila—Pukinmäki—Puistola-alueen osa-
yleiskaava (MaTaPuPu).

Edelleen kertomusvuonna tehtiin mm. Ko-
nanan yleissuunnitelmaa ja Malmin lento-
kenttäalueen yleisselvitystä, joiden osalta työ
jäi kesken.

Lisäksi toimisto osallistui yleiskaavapro-
jektin ja Itäkeskusprojektin työhön, eräisiin
viraston sisäisiin, virastojen välisiin sekä kun-
tien välisiin työryhmiin ja toimikuntiin sekä
valmisteli lukuisia osaston lausuntoja erilai-
sista asioista.

Tutkimustoimiston tärkeimpänä
työnä oli yleiskaavaehdotus 1972:n laadinta,
johon pääosa henkilökunnasta osallistui. B-
jaksolla osallistuttiin maankäyttövaihtoehto-
jen laadintaan ja C-jaksolla valittujen vaihto-
ehtojen tarkentamiseen tilankäyttösuunnit-
teiksi. Toimisto osallistui lisäksi mm. seura-
vien projektien työskentelyyn: Kantakaup-
pungin osayleiskaava, Keskuspuiston osa-
yleiskaava, Saneerausprojekti sekä Itäkes-
kusprojekti.

Yleiskaavaehdotuksen 1970 jatkotyö saa-
tettiin loppuun mm. osallistumalla lausunto-
jen käsittelyyn.

Toimiston edustaja oli mukana myös

useissa osastojen välisissä yhteistyöryhmissä,
kuten esim. Pasilansuon ja Länsi-Pasilan kaa-
voitustyöryhmissä, Itäisten ranta-alueiden
virkistysen yleissuunnitelmatyöryhmässä
(IRVO) sekä Kantakaupungin joukkoliiken-
nevaihtoehtojen vertailua (KAJO) suoritta-
neissa työryhmässä.

Viraston ulkopuolisista työryhmistä, joi-
hin toimisto osallistui, mainittakoon

— johtoryhmä 71:n sihteeristö (JR-71),

— kiinteistöviraston ja kaupunkisuunnitte-
luviraston PTS-yhteistyöryhmä,

— koulusuunnittelutoimikunnan materiaali-
sen suunnittelun jaosto,

— terveydenhuollon järjestelykomitea,

— asunto-ohjelmasihteeristön työryhmät:
I asuntopolitiikka ja IV saneeraus,

— virkistysalue-toimikunta (VAT),

— YTT:n kuntasuunnittelutyöryhmän yleis-
kaavajaosto, kaupallisten palvelujen jaosto,
tietorekisteriryhmä ja asuntotuotannon run-
ko-ohjelmatyöryhmä sekä

— HESYNin työjaosto, tilastoryhmä ja so-
sioekonomista tutkimusta valmisteleva työ-
ryhmä.

Tutkimustoimistossa valmistuivat seuraa-
vat raportit omina tai valvottuina konsultti-
töinä:

— Asuntoalueen palvelutilojen suunnittelu.
Toiminnallisia selvityksiä 13

— Asuinalueiden uudelleen kaavoitus asuk-
kaiden kannalta. Toiminnallisia selvityksiä
15 (konsulttityö)

— Tutkimus majoitustilojen nykytilanteesta
sekä tarpeesta vuoteen 1985 mennessä Hel-
singin seudulla (konsulttityö, julkaistaan
1973)

— Alueittaiset tulojakautumat Helsingissä
vuonna 1969

— Uimalatutkimus (yhteistyö virkistysalue-
toimikunnan kanssa)

— Vähittäiskaupan sijoittuminen kaupunki-
rakenteessa (HSKL + konsultti, julkaistaan
1973)

— Tutkimus pienteollisuuden laajuudesta,
rakenteesta ja toimintaedellytyksistä Helsin-

gin kantakaupungin alueella (konsulttityö)
— Keskuspuiston osayleiskaavaehdotus 1972—85. Väiliraportti 25.5.1972 (konsulttityö)

— Metsäisen ulkoilun alueen käytön sosiaaliset taustatekijät (konsulttityö, julkaistaan 1973)

— Esikaupunkien asumisväljyystutkimus (konsulttityö, julkaistaan 1973) sekä

— Esikaupunkien työpaikkaväljyystutkimus (konsulttityö, julkaistaan 1973).

Kantakaupunkitoimiston toiminta keskittyi jo v. 1971 laajennetun Kantakaupungin osayleiskaavaprojektin työhön osallistumiseen. Työn pääaiheita olivat kertomusvuonna v:lle 1985 laadittujen maankäyttö- ja liikennevaihtoehtojen vertailu, näiden erillään laadittujen vaihtoehtojen yhdistäminen ja sen jälkeen suoritettu toimintasektoreittainen tarkentaminen.

Kertomusvuonna julkaistiin seuraavat Kantakaupungin osayleiskaavatyöhön liittyvät väiliraportit:

— Viheraluesuunnite,

— Kantakaupungin väestötutkimus ja -ennuste,

— Perusselvitykset; yleiskaava-alueita ja rakennuskantaa koskevia perustietoja, elinkeinoelämä ja työpaikat, hallinto, asuminen,

— Maankäyttövaihtoehtojen vertailu ja

— Projektialueiden mitoitus selvitys.

Lisäksi toimisto osallistui v:n 1970 yleiskaavaehdotuksen viimeistelyyn, avusti v:n 1972 yleiskaavaehdotuksen laatimista sekä oli edustettuna saneeraustutkimuksessa, pysäköintitutkimuksessa ja eräissä Kantakaupungin alueita, kuten Kamppia ja Herneasaarta, koskevissa maankäyttöselvityksissä samoin kuin useissa metrosuunnitteluprojekteissa.

Liikennesuunnitteluosasto

Henkilökunta. Kertomusvuonna toimi liikennesuunnitteluosaston päällikkönä dipl.

ins. Heikki Salmivaara, I apulaisosastopäällikkönä dipl.ins. Antti Koivu ja II apulaisosastopäällikkönä I.3. alkaen dipl.ins. Seppo Sanaksenaho.

Henkilökunta käsitti vuoden lopussa 64 henkilöä: osastopäällikkö, I apulaisosastopäällikkö, II apulaisosastopäällikkö, 2 toimistopäällikköä, 10 jaospäällikköä, 17 diplomi-insinööriä ja insinööriä, tutkija, osastosihteeri, 4 rakennusmestaria, 4 liikenneteknikkoa, liikennevaloteknikko, suunnitteluavustaja, 2 sähköasentajaa, 8 piirtäjää, 2 tilastoapulaista, toimistonhoitaja, kanslisti, apulaiskanslisti, konekirjoittaja sekä 4 toimistovirkailijaa. Vuoden lopulla oli avoinna toimistopäällikön toimi, diplomi-insinöörin toimi ja liikenneteknikon virka. Kertomusvuoden aikana oli osaston palveluksessa lisäksi lyhytaikaisessa työsuhteessa ulkomainen harjoittelija ja mm. opiskelijoita tutkimus- ja tilastointitehtävissä sekä liikennelaskennoissa.

Huoneisto. Osasto toimi kertomusvuoden aikana Aleksanterinkatu 16—18:ssa sekä Kasarmikatu 25:ssä. Vuoden loppupuolella osastolla valmisteltiin muuttoa uuteen toimipaikkaan Nilsiäntkatu 6:een.

Toiminta. Liikennesuunnitteluosasto valmisti sille kuuluvia kaupungin liikennejärjestely- ja liikennesuunnittelukysymyksiä, suoritti liikenteen yleis- ja yksityikohtaista suunnittelua, seurasi liikenteen ja liikenneolojen yleistä kehitystä, teki kaupungin kuljetustarpeiden ja liikenneolojen selvittelyä varten tarpeellisia tutkimuksia ja tilastotöitä sekä huolehti liikenteen ohjauslaitteiden suunnittelusta ja muista kaupunkisuunnittelulautakunnan, liikennejaoston ja virastopäällikön antamista tehtävistä. Kertomusvuonna esiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnalle 578 asiaa ja liikennejaostolle 68 asiaa. Kirjeitä osasto lähetti 524 kpl. Liikennesuunnitteluosaston julkaisusarjassa ilmestyi kertomusvuonna yhteensä 11 julkaisua, minkä lisäksi osastolla tehtiin lukuisia muita raportteja, tutkimuksia ja selvityksiä.

Tutkimustoimiston toimesta v. 1971 aloitettu Helsingin satamien ja tukku-kaupan kuljetustutkimus jatkui kertomusvuonna ohjelman mukaisesti. Vuoden aikana valmistui väliraportti Helsingin nopeusrajoitustutkimuksesta ja raportti autojen pistenopeuksista Helsingin pääväylillä. Näitä tutkimuksia käytettiin hyväksi esiteltäessä lautakunnalle selvitys Helsingin nopeusrajoitustilanteesta. Yhteistyössä yleiskaava- ja asemakaavaosastojen kanssa saatiin lisäksi valmiiksi tutkimus Helsingin esikaupunkien teollisuusalueista.

Kertomusvuoden aikana suoritettiin säännöllisiä liikennelaskentoja, joiden tuloksia raportoitiin. Laskennat järjestettiin siten, että saatiin tarkistetuksi myös liikenteen kuu-kausi-, viikonpäivä- ja tuntivaihtelut. Mainittakoon, että Mannerheimintiellä otettiin käyttöön uusi sähköisesti toimiva laskenta-laite. Kertomusvuonna oli etenkin Kanta-kaupungin alue laajojen laskentojen kohteena.

Liikenteen seuranta kehitettiin laatimalla ohjelma matka-aika- ja viivytystutkimusta varten. Ohjelmassa esitettyjä menetelmiä kehitettiin kertomusvuonna liikenteen välityskykytutkimuksen mittauksen yhteydessä. Matka-aika- ja viivytystutkimukset toteutetaan yhteistyössä HELKOn kanssa.

Liikenneturvallisuussektorilla tutkimustoimisto osallistui kertomusvuonna ehdotuksen laatimiseen liikenneturvallisuuspoliittiseksi ohjelmaksi Helsingissä ja liikenneonnettomuuksien tilastointi- ja käsittelyjärjestelmän kehittämiseen. Lisäksi vuoden aikana julkaistiin raportti liikenneonnettomuuksista Helsingissä v. 1971.

Kertomusvuonna selvitettiin myös liikenteen ympäristölle aiheuttamia haittoja melun osalta. Toimistosta valmistuivat raportit junaliikenteen melusta, katuliikenteen melusta sekä katumelusta ja kaupunkisuunnittelusta. Kaksi ensiksi mainittua ovat mittausraportteja ja viimeksi mainittu on tarkoitettu ohjeeksi suunnittelussa käytettävistä normeista. Li-

säksi avustettiin asemakaavoittajia meluky-symyksissä.

Edelleen toimisto laati kertomusvuoden aikana mm. ohjelman Helsingin kaupunki-seudun kulkutapatutkimusta varten ja osallistui lukuisten liikenteellisten kokeilujen seuraamiseen.

Kululaitostoimiston toimialaan kuuluvina tehtävinä otettiin kertomusvuonna osaa yleiskaava -72:een liittyvään kulkulaitosjärjestelmän kehittämiseen sekä osayleiskaava- ja kaavarunkotasojen liikennesuunnitelmien laatimiseen.

Pysäköintitutkimus, joka aloitettiin v. 1971, saatiin kertomusvuonna valmiiksi. Tutkimuksessa inventoitiin nykytilanne ja selvitettiin mahdollisia pysäköintipoliittisia vaihtoehtoja v:lle 1985. Tutkimuksesta pyydettiin lausuntoja eri intressipiireiltä. Muita kulkulaitostoimiston tehtäviä vuoden aikana olivat osallistuminen liikennesektorin toteuttamishjelman vv. 1974—83 PTS:n laatimiseen ja liikennesuunnitteluohjeiden laatiminen katujen ja teiden poikkileikkausten mitoitusta sekä jalankulku- ja pyöriteiden suunnittelua varten. Lisäksi kertomusvuonna oli käynnissä esikaupunkialueiden autopaiikka-vaatimuksia koskevien ohjeiden laatiminen, jota varten tehtiin kenttätutkimuksia nykytilanteen selvittämiseksi.

Kantakaupunkiprojektin (v. 1971 perustettu erillinen projektiryhmä) toimialaan kuuluivat kertomusvuonna Kanta-kaupungin osayleiskaava-, kaavarunko- ja asemakaavatöihin liittyvä liikennesuunnittelu, erilliset suurehkot liikennejärjestelysuunnitelmat sekä metron rakentamiseen liittyvä liikennesuunnittelu Kantakaupungin alueella.

Kantakaupungin osayleiskaavatyössä laadittiin alkuvuodesta B-jaksolla määrällisiä tavoitteita kuvaavat liikenneverkot, joista C-jaksolla kehitettiin yksi liikenneverkkovaihtoehto tilanvaraussuunnitelmaehdotusta varten.

Keskustan kaavarunkotöihin liittyen laa-

dittiin kertomusvuonna mm. seuraavat suunnitelmat: Kampin lähiliikenteen terminaali, Kampin kaavarunkotyön 2-vaiheen liikennesuunnitelma ja Terassitori-liikennesuunnitelma.

Erillisinä alueellisina yleissuunnitelmina valmistui mm. Kallion liikenteen yleissuunnitelma, Mäkelänkadun—Koskelantien liittymän liikennejärjestelysuunnitelma sekä Itä-Pasilan liikennesuunnitelma. Lisäksi käynnistettiin loppuvuodesta Sörnäisten rantatien yleissuunnitelma.

Kantakaupungin joukko- ja kevyen liikenteen osalta mainittakoon ns. HELPIS-yleissuunnitelman mukaisten yksityiskohtaisten joukkoliikenteen lähiajan parantamissuunnitelmien valmistuminen sekä JAPO-yleissuunnitelman mukaisten kevyen liikenteen järjestelysuunnitelmien laatiminen.

Suunnittelutoimiston toimialaan kuului liikennesuunnitelmien ja suuhkojen liikennejärjestelysuunnitelmien laatiminen esikaupunkialueilla.

Suunnittelutoimiston toimesta laadittiin kertomusvuonna mm. Kehätien yleissuunnitelma välillä Pukinmäki—Espoon raja, ns. Radanvarsitieselvitykset, suunnitelmat Vihdintiestä välillä Haagan liikenneympyrä—rautatie, Itäväylän parantamisesta välillä Kuusistonlinnantie—Riskutie, Tuusulantien ja Asesepäntien liittymästä, Eliel Saarisen tien liikennejärjestelystä, Kirkonkyläntiestä välillä Kunnantie—Tapanilantie, Viikintien parantamisesta välillä Hämeentie—Pihlajamäentie ja liittymän rakentamisesta Lahdentielle Pihlajamäessä.

Yhteistyössä VR:n kanssa tutkittiin mahdollisuuksia rautatieasemien parantamiseksi nykyisiä vaatimuksia vastaaviksi pääradalla. Kertomusvuoden lopulla olivat Huopalahden aseman ja Malmin aseman yleissuunnitelmat valmiina sekä Puistolän ja Pukinmäen asemien suunnitelmat tekeillä.

Vuoden aikana tehostettiin jalankulku- ja pyöräteiden suunnittelua. Laajimpana suunnitelmana voidaan mainita Kehätien suunnitteluun liittyvä kevyen liikenteen selvitys.

Lisäksi kertomusvuonna osallistuttiin voimakkaasti tehostuneen kaavoituksen liikennesuunnitteluun sekä metron asemien suunnitteluun ja tehtiin Vesalan metrorataan liittyviä selvityksiä.

Yleisen toimiston yleisessä jaoksessä laadittiin kertomusvuonna suunnitelmia lukuisista pienistä liikennejärjestelyistä ja valmisteltiin liikennemerkein, ajoratamaalauksin jne. suoritettavia järjestelyjä sekä valmisteltiin lausuntoja ammattimaiseen liikenteeseen liittyvistä kysymyksistä. Yksittäisinä työkohteina mainittakoon suunnitelma Rautatientorin keventämiseksi, eräiden linjojen siirto Kasarmitorille, ns. taksiruutujärjestelyt, vuoropysäköintiselvityksen laatiminen, pysäköintimaksujen korotusesityksen valmistelu sekä nopeusrajoitus selvitys.

Pysäköintimittareita oli vuoden lopussa käytössä yhteensä 2 528, joista 4 tunnin mittareita oli 442, 2 tunnin 1 473, 1 tunnin 461 ja puolen tunnin 152. Hankinta-, asennus-, huolto- ym. kustannukset mittareista olivat kertomusvuonna 1 400 908 mk ja mittaritulot vastaavana aikana 2 286 351 mk.

Liikennevalojoaksen tehtäviin kuuluivat liikennevalosuunnitelmien laatiminen, asennusten valvonta, laitteiden huolto ja liikennevalojoaksen kehittämisen. Kertomusvuoden aikana asennettiin liikennevalot seitsemään risteykseen sekä uusittiin ja tarkistettiin eräiden vanhojen liikennevaloristeysten valojoaksia ajoittamalla niitä uudelleen. Kertomusvuoden aikana valmisteltiin lisäksi toisen tietokoneohjatun liikennevalojoaksen hankkimista kaupunkiin. Lautakunnan päätettyä hankinnasta kertomusvuoden keväällä ryhdyttiin suunnittelemaan järjestelmän toteuttamista.

Vuoden 1972 lopussa oli Helsingissä 141 liikennevalo-ohjattua risteystä, joista 81 oli tietokoneeseen kytkettyjä.